

35139411-7	03/01/2013	the marker - הארץ	עמוד 30	31	25.97x29.16
הקריה האקדמית אונידוקטור עוזר כרמ - 22640					

ארגוני עובדים חיים ביאור

30 אלף עובדים התאגדו בשנתיים

«ההסתדרות היתה גורם שולי במחאה החברתית, אבל ראש הארגון עופר עיני, שניסה להשתלב במחאה ונכשל, קוצר עכשיו את פירותיה. 2012 היתה שנת ההתאגדויות, כשעובדים מלב השוק הפרטי השבע, כמו כפלאפון או בכלל ביטוח, נאבקו כדי להקים ועד – ופנו דווקא להסתדרות. הרוח הגבית של פסק הדין אתמול עשויה להאיץ את מהלכי ההתאגדות, שבינתיים לא שינו משמעותית את מספר העובדים החברים בהסתדרות.

הסיפור המלא 30

שנת מבחן למאבקי העובדים

ההסתדרות היתה גורם שולי במחאת קיץ 2011, אך נהנית כיום מפירותיה. 2012 היתה שנת ההתאגדויות, כשעובדים מלב השוק הפרטי נאבקו כדי להקים ועד – ופנו דווקא אליה. רוח גבית ניתנה לעיתונאים, עובדי חברת ביטוח ובאחרונה עובדי פלאפון, שעבורם שונה תקנון ההצטרפות. קולו של המתחרה – כוח לעובדים – כמעט שלא נשמע. האם 2013 תהיה פעילה באותה מידה? תלוי בהצלחות הגופים המייצגים

חיים ביאור

«השבוע ביצעה ההסתדרות שינוי מרחיק לכת בחוקתה, באופן שיקל עליה במאמצים לאגד עוד ועוד קבוצות עובדים במסגרתה, על אפם והמותם של המעסיקים. ביוזמות היוזר עופר עיני, הוחלט שכל מי שרוצה להצטרף לארגון יכול לעשות זאת גם באמצעות האיניטרנט – ואין עוד צורך במילוי טופסי נייר.

תוקף ההחלטה הוא רט"רואקטיבי ולכן גם מי שנכנס לאי תר של ההסתדרות כדי להתפקד אליה לפני שבועות או חודשים, ייחשב לחבר בהסתדרות. לא זו בלבד שאפשר להתאגד בהסתדרות באמצעים אלקטרוניים, אלא שביניגוד למצב עד כה, מהחברים שזה עתה מצטרפים לא ייגבה תשלום דמי חבר במשך שלושת החודשים הראשונים, או עד שייחתם במקום עבודתם הסכם שכר קיבוצי – לפי המאוחר יותר.

לא במקרה החליטה ההסתדרות להוסיף את שיטת ההצטרפות החדשה, שמנוגדת קצת לאופי הארכאי שלה. בחודשים האחרונים היא מנהלת מאבק במאמץ לארגן לשורותיה את 4,000 עובדי פלאפון, הכולל שבייתה חלקית. "כל עוד פעלנו כדי לארגן עובדי חבירות מסורתיות, כמו שפע, תפרון או סונול, נקטנו באמצעי הקונבנציונלי של החתמה פיסית", אומרים בהסתדרות. "עכשיו, כשיש לנו עסק עם עובדים צעירים, שכל חייהם מנוהלים באינטרנט, מצחק להחתים אותם על ניירת".

הפגנת עובדי ערוץ 10. כלי התקשורת מתאגדים צילום: אמיל סלמן

הפגנת עובדי כלל. העובדים עדיין לא הצליחו לקבל הכרה צילום: דודו בכר

סלולר, ביטוח, תקשורת

פלאפון היא רק אחת הדוגמאות לשינוי שעובר נושא העבודה המאורגנת והורגש היטב ב-2012. אם עד אז היו אלה החברות המסורתיות שביקשו להימנע מאורגנות חוצה גבולות ונכנסת ללב השוק הפרטי בישראל. בעיני ההסתדרות, פלאפון נתפשת כמרכז קדמי לקראת חדירתה בפעם הראשונה לענף במשק שמעורלם לא היתה לה בו דריסת רגל, בדומה לשוק התקשורת הכתובה או המשודרת (מעריב, ערוץ 10)

שקם לראשונה במפעלו. אם קודם הוא יכול היה להתנער מהוועד, הרי שכיום אין לו ברירה אלא לפחות לדרון בנושא. מחאת קיץ 2011 נתנה את הדיחפה הסופית. עיני, שניסה להשתלב בתנועת המחאה, אך נותר בה גורם שולי, קוצר עכשיו את פירותיה. איתמר אביטן, דמות פעילה בתנועת המחאה, ואיש מכירות בפלאפון, הוא דוגמה טובה. "תרמתי ככל יכולתי למען הצלחת המחאה, ומה יצא לי מזה?", הוא שאל לאחר שהתופעה דעכה. כיום הוא מוביל את מהלך ההתארגנות של עובדי פלאפון והקמת הוועד בחברה.

הקמתו של ארגון כוח לעובדים ב-2007, שהביאה לתחרות על לבם של העובדים והכניסה את אנשי ההסתדרות ללחץ. באותו זמן התנהלה גם יוזמת ההתארגנות של עובדי רשת קופי בין, אותה הוביל אלון לי גרין, שמילצר בבית הקפה של הרשת בתל אביב, ועשתה רעש תקשורתי גדול.

חוקי העבודה שעייני יזם ב-2009, כחלק מההסכם להצטרפות מפלגת העבודה לקואליציה בראשות בנימין נתניהו, הקלו על פעילי ההסתדרות. אחד החוקים מחייב, זו הפעם הראשונה, מעסיק להיכנס להדברות עם ועד עובדים

הצהיר שמטרתו היא להגדיל את מספר חברי ההסתדרות, שהיה אז 650 אלף איש, ונשען ברובו על ערבי המגזר הציבורי, למיליון. אלא שהמספר לא עלה כלל, מכיוון שהמגזר הפרטי העדיף חוזים אישיים שלא מאפשרים דריסת רגל לוועדים ולהסתדרות, ומאפשרים רמה גבוהה של גמישות ניהולית.

לפני כשלוש שנים נפל האסון מן אצל עיני והוא החליט להסתער על קבוצות עובדים במגזר הפרטי ולשם כך הקים אגף חדש בבית ההסתדרות המיועד לצורך זה בלבד. הסיבות למהלך היו גרף שהציב על קפאון במספר חברי הארגון

האמת מורכבת יותר. המאבק של עובדי פלאפון, המקבל רוח גבית חזקה מההסתדרות, הוא סוג של מבחן יוקרה הדורש כלים חדשים. העובדים התעוררו את מול מהחלטת בית המשפט לפיה, להנהלת פלאפון אסור להעריב בהתארגנות עובדיה (ראו ידיעה בעמוד 11).

מהמחאה להקמת ועד

מנתוני ההסתדרות עולה כי בשנתיים האחרונות התארגנו עובדים בכ-70 חברות המעסיקות יותר מ-30 אלף עובדים. כשנכנס עיני לתפקידו, ב-2006, הוא

35139465-6	03/01/2013	the marker - הארץ	עמוד 30	32	18.17×31.05
הקריה האקדמית אונדוקטור עוזר כרמ - 22640					

רוצים להתאגד קבוצות עובדים שהתארגנו בשנתיים האחרונות*

מספר עובדים	ארגון מייצג	מקום העבודה
4,900	ההסתדרות החדשה	כלי תקשורת (מעריב, כלכליסט, גלובס, גל"צ, וואלה, ישראל היום)
4,000	רוצים להתאגד בהסתדרות, עורכים שביתה חלקית	פלאפון
4,000	ועד זמני	כלל ביטוח
4,000	ההסתדרות החדשה	קופת חולים מאוחדת
3,000	כוח לעובדים	מטפלות במשפחתונים
1,500	כוח לעובדים	סגל אקדמי באוניברסיטה הפתוחה
1,500	כוח לעובדים	מורי פרויקט היל"ה
1,200	ההסתדרות החדשה	אופיס דיפו
1,200	ההסתדרות החדשה	ישראלכרט
900	ההסתדרות החדשה	גל הפצה
860	ההסתדרות החדשה	בימאים ותסריטאים בקולנוע ובטלוויזיה
800	ההסתדרות החדשה	יוצרים בקולנוע ובטלוויזיה
720	ועד זמני	עמותת אנוש
400	כוח לעובדים	מדריכי נוער ועובדים סוציאליים בעמותות
400	ההסתדרות החדשה	אגד תעבורה
360	ההסתדרות החדשה	דיסקונט למשכנתאות
300	כוח לעובדים	עובדים בארגונים חברתיים
278	ההסתדרות החדשה	טבעול
230	ההסתדרות החדשה	מילועוף
230	ההסתדרות החדשה	אגד היסעים
230	ההסתדרות החדשה	כללית הנדסה רפואית
130	ההסתדרות החדשה	בייגל בייגל
130	ההסתדרות החדשה	מכללת עמק יזרעאל
80	ההסתדרות החדשה	הרכבת הקלה
76	ההסתדרות החדשה	דלק שינוע

31,424

סך הכול

* רשימה חלקית

לה לפתוח להסתדרות דלת בענף ההייטק, שכיום הוא סגור בפניה לחלוטין", הוא טוען. "ההייטק לא מאורגן ואין בו הסכמי שכר קיבוי ציים מכיוון שזהו רצונם של העוברים. הבעיות בענף זה רבות ואינן מתמקדות בשכר, אלא בכל מה שמסביבו: אי כיבוד חוקי העבודה, למשל, בתחום שעות עבודה ומגוריה, והיעדר ביטחון תעסוקתי בגלל הירידה על מתג הפיטורים". לדברי כרמי, המאמץ של עיני לארגן עובדים הוא מרשים, אך על אף הפריצה למגזרים חדשים ב-2012, הוא אינו אופטימי בנוגע להצלחתו לארגן נתח גדול של העובדים בישראל במסגרת ההסתדרות. "כיום מאוגדים בהסתדרות 35% מהעובדים בישראל, לעומת 70% שהיו מאוגדים בה בתחילת שנות ה-80 ו-80% שהיו מאוגדים בשנות ה-50 וה-60", הוא אומר. "המהפך הפוליטי ב-77 והמהפך הפוליטי בהסתדרות ב-94 גרמו להתמעטות העובדים המאוגדים. התחושה שלי לא אופטימית. מאבק הוא דבר יפה, אבל הוא לא יביא לפריצת דרך".

לפחד ובאים לשאול אותי למה אין עדיין ועד. זה יקרה". ד"ר עוזר כרמי, מרצה בבית הספר למינהל עסקים בקרייה האקדמית אונו, חושב שדווקא אין שינוי דרמטי בנטייה של עובדים להתארגן. "עובדי כלל ביטוח ופלאפון הם אכן פריצת דרך אבל התופעה זוכה לכותרות רק משום שהיא דומה לאדם שנשך כלב. כל המאמץ של ההסתדרות לצרף אליה עובדים נובע מהעובדה שארגון כוח לעובדים דגג אותה כאשר הצליח לארגון במסגרתו את עובדי מכון ויצמן ואת הסגל האקדמי של האוניברסיטה הפתוחה. אז עכשיו רואים את ההסתדרות משקיעה במקומות שבעבר לא היו חשובים לה במיוחד. אבל ההיקף של הפעילות הזאת מוגבל". עם זאת, כרמי משוכנע שאם ההסתדרות תצליח בסופו של דבר לארגן לשורותיה את עובדי די פלאפון, הדבר ימריץ עובדים של חברות נוספות בענף הסלולר להצטרף אליה, כגון חברת פרטנר, שם נעשה בעבר נעשה ניסיון כושל להתאגד. "ההצלחה בפלאפון יכריע".

המבקשים תוספת של 300 שקל למשכורת", הוא אומר. "ברגע שעובדי ישראלכרט וויזה כאל הצטרפו להסתדרות וחתמו על הסכם שכר קיבוצי, המהלך הזה הפך למדבק וגם אנחנו, עובדי כלל ביטוח, רצינו להתארגן נמאס לנו להיות פריידיים, כששכר מנכ"ל בענף הביטוח הוא 300 אלף שקל בחודש ולעובדים מתייחסים כאל מובן מאליו. כשהתחלתי לעבוד בכלל ביטוח, לפני 20 שנה, השכר והתנאים בחברות הביטוח היו טורפים ב-60% לעומת אלה הקיימים בבנקים. כיום התנאים בבנקים טורפים ב-60% לעומת חברות הביטוח. וכל שנה יש אצלם העלאות שכר אוטומטיות. למה? כי שם יש ועדי עובדים. בחברת ביטוח כל עובד צריך להתחנן להעלאה בפני הבוס, גם כשהתוצאות מצוינות ומשכורת הנהנה בשמיים". אתם נאבקים כבר הרבה זמן על הקמת ועד, וזה לא קורה. "נכון אבל אני מעודד. המנכ"ל הקודם שי טלמון פרש וביום אחד פוטר חמישה משנים למנכ"ל. מנהלים בדרג הביניים מתחילים

או חברות הביטוח (כלל). עד לפני 18 שנים העובדים ברוב חברות הביטוח היו מאורגנים בהסתדרות והועסקו במסגרת הסכמי שכר קיבוציים. היחלשות ההסתדרות והתחזקות התחרות וההפרטה במשק, הביאו לכך שמגדל היתה החברה האחרונה שעובדיה עוד היו מאוגדים בהסתדרות, עד שגם מצב זה בוטל ב-95', עם החלפת ההסכם הקיבוצי במגדל בחוזים אישיים לכל עובד בנפרד. לפני כשנה, אנשי ההסתדרות זיהו ברק בעיניהם של קבוצות עובדים בחברת כלל ביטוח והתחילי יצא לדרך מלווה באימונים וכעס מצד ההנהלה, ורוח גבית גם מן התקשורת. מאבק העובדים ככלל עוד לא הסתיים. רוני רוז, מהגדת תעשייה וניהול וראש הוועד הזמני של עובדי כלל ביטוח, מסכים שתופעת ההתארגנות ניוונה מהמאבק החברתי של קיץ 2011. "אנשים גילו שהיתה חזירות מצד מנכ"לים ובעלי משכורות עתק, הלוקחים כסף מהציבור ואינם מחזירים הלוואות, ומהצד האחר רבים עם העובדים

35139512-9	03/01/2013	the marker - הארץ	עמוד 30	33	25.42x8.4
הקריה האקדמית אונדוקטור עוזר כרמ - 22640					

האקדמיה תכשיר יזמים חברתיים

«אניברסיטת חיפה, בשיתוף ארגון שגרירי רוטשילד, פותח חים בימים אלה קורס אקדמי אשון מסוגו בישראל – קורס תל"ם (תהליך למידה משותף), שמטרתו להכשיר סטודנטים לחקר, לפתח ולהטמיע תהליך תכנון של יזמות חברתית.

מדובר בקורס שנתי, בהיקף ארבע נקודות זכות, המשלב בין רכישת ידע אקדמי להתנסות מעשית בתהליך תכנון של יזמות חברתית. הקורס מבוסס על מודל פיתוח מנהיגות ויזמות שפותח בארגון שגרירי רוטשילד, כאמצעי ללמידה והתערבות ביישובים ובקהילות.

במסגרת הלימודים מבצעים הסטודנטים תהליך מחקרי שב-מהלכו הם נחשפים לאתגרים חברתיים ואוכלוסייה נצרכת וכן לבכירים ומובילי דעה בקהילה.

"הקורס מאפשר נגיעה ביזמות חברתית", אומר ארז רואימי, מנהל ארגון שגרירי רוטשילד: "משתתפי הקורס רוכשים ידע בתחומים כמו סוציולוגיה, פסיכולוגיה חברתית, ייעוץ ופיתוח ארגוני, שיטות מחקר ועוד".

עלייה בתרומה של חברות עסקיות לקהילה

«דו"ח שמסכם את הפעילות החברתית של 126 חברות עסקיות השייכות לפורום עמיתי ציונות 2000 מראה כי ב-2012 חלה עלייה של 20% בהיקף ההשקעה הכספית בקהילה בהשוואה ל-2011, והיא נאמדת בכ-14 מיליון שקל.

אוכלוסיית הילדים והנוער היא הקבוצה שזוכה לנפח הפעילות הרב ביותר (55% מהפ' רויקטים) ואוכלוסיית הקשישים, זוכה ל-10% מפעילויות העסקים. 27% משיתופי הפעולה של המגזר העסקי מתמקדים במגורים מובחנים, לדוגמה פעילויות עם בעלי מוגבלויות (35%), עולים חדשים, (28.5%), מגזר ערבי (26.5%) ומגזר חרדי (10%).

רוב הפרויקטים החברתיים נעשים עם ארגוני מגזר שלישי כשהשאר (46%) מתקיימים בשיתוף פעולה עם המגזר הציבורי. כשליש מן הפרויקטים עוסקים בפעילות העשרה וידע,

כגון מפגשי העשרה לימודית ולימוד מחשבים. 24% מהפעילות נוגעת לשיפור תנאי מחייה, דוגמת שיפור מתקנים. 19% מסייעם בשיפור הישגים לימודיים, 16% קשורים להכשרה מקצועית וייעוץ תעסוקתי ו-10% מהפעילות מוקדשת לייעוץ מקצועי ומנטורינג שמעניק המגזר העסקי לארגונים חברתיים.

כמו כן, מציג הדו"ח נתונים על מספר המתנדבים ושעות פעילותם במהלך 2012. בשנה החולפת התנדבו 12,536 מתנדבים מעסקים בקהילה ותרמו 140,720 שעות התנדבות. לדברי שרי נוריאל, מנכ"לית ציונות 2000: "יותר משנה מהמחאה החברתית, העלייה בהיקף ההשקעה הכספית של עסקים בקהילה מוכיחה כי יותר עסקים כיום מעורבים בנעשה בחברה הישראלית ואף רואים בכך הזדמנות לחיזוק גאוות היחיד".

התרומה לקהילה

